

A MAGYAR
TUDOMÁNY
ÜNNEPE

A Magyar Tudomány Ünnepe 2023
„Tudomány: válaszok a globális kihívásokra”

A Pannon Egyetem Humántudományi Karának és
a VEAB Nyelv- és Irodalomtudományi Szakbizottságának
közös tudományos konferenciája

„Humán tudományok: válaszok a globális kihívásokra”

*

Celebrating Hungarian Science 2023
“Science: responses to global challenges”

A Joint Scientific Conference of the Faculty of Humanities of the University of Pannonia and the Linguistics and Literature Committee of the Veszprém Regional Committee of the Hungarian Academy of Sciences

“Humanities: responses to global challenges”

2023. november 27. hétfő / 27 November, Monday

2022. november 28. kedd / 28 November, Tuesday

Pannon Egyetem
University of Pannonia

MTA
MAGYAR
TUDOMÁNYOS
AKADÉMIA

PROGRAM

2022. november 27. hétfő / 27 November, Monday

9.00–9.15: Megnyitó/Opening: TÓTH JÓZSEF PÉTER

Helyszín/Room: B épület Konferenciaközpont, Nagyterem
(228. terem) / Conference centre (Building B, Room 228)

Plenáris előadás:

**9.15–10.00: OLLÉ JÁNOS: *Mesterséges intelligencia
a felsőoktatásban***

**I. Szekció/Session 1: Neveléstudomány - pszichológia - mentál-
higiéné**

Szekcióvezető/Chair: SASS JUDIT

Helyszín/Room: B épület Konferenciaközpont, Nagyterem
(228. terem) / Conference centre (Building B, Room 228)

10.00–10.30: FORGÁCS ATTILA / BODNÁR ÉVA: *GLobesity, avagy a töme-
ges elhízás pszichológiai okai*

10.30–11.00: HEGYI ÁGNES / PINTÉR MÁRTA / SZÁMFIRA-TURUPOLI
NÓRA: *A mentálhigiénés hallgatók pályaaorientációjának
vizsgálata a fejlesztett felvételi eljárás tükrében*

11.00–11.30: *Szünet/Coffee break*

11.30–12.00: MOLNÁRNÉ BARNÁ KATALIN / HERZOG CSILLA: *Az egyetemi
hallgatók továbbtanulási motivációinak empirikus vizsgálata*

12.00–12.30: FARKAS PÉTER: *Gondolatok a fogyatékos személyek men-
tálhigiénés támogatásáról*

12.30–13.30: *Ebédszünet/Lunch break*

II. Szekció/Session 2: Linguistics – multilingualism

Szekcióvezető/Chair: ILDIKÓ HORTOBÁGYI

Helyszín/Room: B épület Konferenciaközpont, Nagyterem
(228. terem) / Conference centre (Building B, Room 228)

13.30–14.00: ÁRON SZIJÁRTÓ: *Code-switching in learning English as a third language in primary school – A linguistic analysis*

14.00–14.30: AHMAD NAJI: *Cultural nuances and shared narratives: Comparative analysis of Hungarian and Jordanian university students' writing styles in an EFL context*

14.30–15.00: *Szünet/Coffee break*

15.00–15.30: KHANSAA MOHAMMED CHERIF / ILDIKÓ HORTOBÁGYI: *Language shift and maintenance among Chaoui-speaking first-year English students at Batna 2 University*

15.30–16.00: ZAREMA AKHMEDOVA: *The vowel systems of the Avar and Russian languages and their phonetic patterns*

III. Szekció/Session 3: Neveléstudomány

Szekcióvezető/Chair: PERJÉS ISTVÁN / KUBINGER-PILLMANN JUDIT

Helyszín/Room: B épület Konferenciaközpont, 2. tárgyaló /
Conference centre (Building B, Room 2)

13.30–14.00: IMRE NÓRA / KOPHÁZI-MOLNÁR ERZSÉBET: *Az óvoda-iskola átmenet kérdésköre a felsőoktatási intézmények tanterveiben*

14.00–14.30: KUBINGER-PILLMANN JUDIT / GYÖRE GÉZA: *A Digitális kultúra tankönyvcsalád szerepe a digitális szövegértés fejlesztésében*

14.30–15.00: *Szünet/Coffee break*

15.00–15.30: PERJÉS ISTVÁN: *Az intézményesült pedagógiai szándék metaetikai keretei*

15.30–16.00: SZÜCS ATTILA: *Pedagógushallgatók környezeti attitűdvizsgálata a Pannon Egyetemen*

16.00–16.30: SZENTMIKLÓSI BEÁTA: *Önbizalomra és magabiztosságra nevelés köznevelési programok tükrében*

IV. Szekció/Session 4: Társadalomtudomány

Szekcióvezető/Chair: SZILÁGYI PÉTER

Helyszín/Room: B épület Konferenciaközpont, 1. tárgyaló /
Conference centre (Building B, Room 1)

13.30–14.00: TÓTH BENEDEK: *Kulturális fenntarthatóság, ökonarratívák, antropocén*

14.00–14.30: KALMÁR ZOLTÁN: *A villanyautó-forradalom szerkezete*

14.30–15.00: *Szünet/Coffee break*

15.00–15.30: TÁBORI FERENC: *Mi Hazánk 2022-es parlamentbe jutásának okairól*

15.30–16.00: ANDRÁS FERENC: *A valódit mondd, ne csak az igazat*

16.00–16.30: SOMOGYVÁRI LAJOS: *Fiatalkori bűnözés, galerik és huli-ganizmus: láttelel a Kádár-korszak elejéről (1958–1959)*

PROGRAM

2023. november 28. kedd / 28 November, Tuesday

V. Szekció/Session 5: Bi- and multilingual language acquisition

Szekcióvezető/Chair: JUDIT NAVRACSICS

Helyszín/Room: B épület Konferenciaközpont, Nagyterem
(228. terem) / Conference centre (Building B, Room 228)

9.00–9.30: RABEB GHANMI: *Bilingual education, metalinguistic awareness, and the understanding of an unknown language*

9.30–10.00: IBRAHIM RAWASHDEH: *Unraveling language dynamics: Navigating challenges in cross-cultural communication patterns between bilingual and multilingual Jordanians through language repertoire testing*

10.00–10.30: MÁTÉ BARNABÁS CSREPKA: *The sustainability of the Hungarian diaspora in dual/multiple national identities in São Paulo*

10.30–11.00: ANNAMÁRIA KACSUR: *Language teaching and translanguaging in a globalised world*

11.00–11.30: *Szünet/Coffee break*

11.30–12.00: MIHIRETU WAKWOYA TOLOSA: *Multilingualism in an Ethiopian community: a fieldwork report*

12.00–12.30: ERIKA CSILLING: *Concepts and contexts - the effect of cross-cultural differences on bilingual speech*

12.30–13.30: *Ebéd-szünet/Lunch break*

13.30–14.00: PETRA IHÁSZ: *Event-Related Potentials in the study of Hungarian-English bilingual visual word recognition*

14.00–14.30: LEVENTE NAGY: *Gaelic / Contemporary issues of multilingualism and multiple identities*

14.30–15.00: *Szünet/Coffee break*

15.00–15.30: NOÉMI SZABÓ: *Multilingual assessment of Hungarian pupils in the primary school context*

VI. Szekció/Session 6: Interkulturális germanisztika és fordítás-tudomány

Szekcióvezető/Chair: TÓTH JÓZSEF PÉTER / V. SZABÓ LÁSZLÓ

Helyszín/Room: B épület Konferenciaközpont, 1. tárgyaló /
Conference centre (Building B, Room 1)

9.00–9.30: LÁSZLÓ V. SZABÓ: *Nihilismen in Jean Améry's Die Schiffbrüchigen*

9.30–10.00: KÁLI PÉTER: *Opcionalitás az optimalitáselméleti szintaxisban*

10.00–10.30: JÓZSEF PÉTER TÓTH: *Valenzgeforderte und nicht-valenzgeforderte Satzglieder im deutsch-ungarischen Sprachvergleich*

10.30–11.00: ANIKÓ ZSIGMOND: *Großstadtidentität und -kultur in zeitgenössischer deutschsprachiger Popmusik*

11.00–11.30: *Szünet/Coffee break*

VII. Szekció/Session 7: Nyelvtudomány: anglisztika – amerikanisztika

Szekcióvezető/Chair: FORINTOS ÉVA

Helyszín/Room: B épület Konferenciaközpont, 2. tárgyaló /
Conference centre (Building B, Room 2)

9.00–9.30: SZENTGYÖRGYI SZILÁRD: *Angol akcentusok: felemelkedés vagy bukás?*

9.30–10.00: CZEGLÉDI SÁNDOR: *Nemzetépülés nyelvészeti szempontból: Adalékok a „United States” szókapcsolat egyes számúvá válásához*

VIII. Szekció/Session 8: Neveléstudomány - Mesterséges intelligencia a felsőoktatásban

Szekcióvezető/Chair: OLLÉ JÁNOS / SÁNTHA KÁLMÁN

Helyszín/Room: B épület Konferenciaközpont, 2. tárgyaló / Conference centre (Building B, Room 2)

10.00–10.30: SÁNTHA KÁLMÁN: *A kvalitatív kutatómódszertan és a mesterséges intelligencia lehetséges kapcsolódási pontjai*

10.30–11.00: KOVÁCS MÁRK: *Kutatást támogató AI eszközök használata (Gyakorlati műhelymunka, saját laptop szükséges!)*

11.00–11.30: *Szünet/Coffee break*

11.30–12.00: BOGNÁR AMÁLIA: *Mesterséges intelligenciával támogatott oktatási folyamat a felsőoktatásban*

12.00–12.30: MATLÁRI ANDREA: *Online tananyagfejlesztések támogatása mesterséges intelligencia alkalmazásokkal (Gyakorlati műhelymunka, saját laptop szükséges!)*

12.30–13.00: OLLÉ JÁNOS: *A pedagógusképzés didaktika tananyagának változása a tankönyvek összehasonlító tartalomelemzése alapján*

IX. Szekció/Session 9: Irodalomtudomány

Szekcióvezető/Chair: KOVÁCS GÁBOR / SZABÓ F. ANDREA

Helyszín/Room: B épület Konferenciaközpont, 1. tárgyaló /
Conference centre (Building B, Room 1)

11.30–12.00: LADÁNYI ISTVÁN: *Definíciós, kanonizációs és interpretációs
kérdések Fenyvesi Ottó Halott vajdaságiakat olvasva című
kötetei kapcsán*

12.00–12.30: KOVÁCS GÁBORJÁN: *A Nagy Blasket-sziget irodalma*

12.30–13.30: *Ebédszünet/Lunch break*

13.30–14.00: FEKETE RICHÁRD: *Mű-hely: avagy mit csinál az irodalmár,
amikor konferenciára készül?*

14.00–14.30: ÉVA BÚS: *From the Globe to globalisation: Shakespeare
studies in the 21st century*

14.30–15.00: *Szünet/Coffee break*

15.00–15.30: SZABÓ F. ANDREA: *A kanadai hadsereg a hírmédiában*

15.30–16.00: NIKOLETT SIPOS: *Streaming, Quality, Fantasy: Why quali-
ty fantasy series dominate the decade*

ABSZTRAKTOK

Plenáris előadás:

OLLÉ JÁNOS

Mesterséges intelligencia a felsőoktatásban

A felsőoktatás-pedagógia és a felsőoktatás-menedzsment nézőpontjából áttekintjük a mesterséges intelligencia alkalmazhatóságának rendszerszintű és a hétköznapiakban is praktikus lehetőségeit. Az intézmény oktatási tevékenységében az MI-alapú adatelemzési algoritmusok, tartalomkezelő szoftverek, tanulás-menedzsment rendszerek viszonylag egyszerű felhasználása is nagy segítséget jelenthet a képzések tananyagfejlesztésében, a hallgatók tanulástámogatásában, a lemorzsolódás csökkentésére alkalmazott adaptív tanulási utak kialakításában és mindezekben keresztül az oktatási minőség javításában. Az MI-alapú szoftverek az oktatástervezési és tartalomfejlesztési tevékenység erőforrásigényét olyan szinten csökkentik, hogy az így felszabaduló idő, megfelelő oktatás-módszertan alapján akár a képzések kontakt támogatására közvetlenül is felhasználható. Az MI-alapú szoftverek optimális alkalmazása a felsőoktatás-pedagógiában közvetetten hatással lehet a tervezésre, az oktatási tartalom és tanulási feladatok fejlesztésére, az oktatás-módszertanra, és a teljesítményértékelésre. Az elmúlt hónapok gyakorlata alapján ma már rendelkezésre állnak az MI oktatási alkalmazásának leggyakoribb félreértései és esetleges hibái is.

Oktatás-menedzsment szinten elsősorban az adatvagyonnal, a digitalizált tudástőke felhasználásával, illetve az új technológiák intézményen belüli életszerű szabályozásával foglalkozunk. A hazai és nemzetközi trendek alapján az MI oktatási alkalmazása legalább olyan mértékű versenyelőnyt jelenthet, mint amekkora hátrányt kockáztatunk megfelelő felhasználásának hiányával.

Felsőoktatási környezetben az MI-alapú szoftverek és eszközök nagyon jól alkalmazhatók különböző kutatási módszerek és kutatási tevékenységek hatékonyságának növelésére, de nem szabad figyelmen kívül hagynunk az innovatív technológia tudományszociológiai hatásának modellezését, vagy a kutatásokat követő tudományos publikációs gyakorlatra irányuló hatását sem.

Szekció előadások:

ZAREMA AKHMEDOVA

The vowel systems of the Avar and Russian languages and their phonetic patterns

This paper presents an exploration of speech sound production, with a specific focus on Avar phonetics and a comparative analysis of Avar and Russian vowel qualities. One evident challenge for Avar speakers learning Russian lies in the differences in articulatory features, particularly in the vowels. Avar has five vowel phonemes, and the classification of these vowels is based on lip involvement, tongue elevation, and horizontal tongue position. In contrast, Russian has a different vowel system, with unique characteristics such as lip rounding and tongue positioning. This distinction in articulation can lead to pronunciation difficulties when Avar speakers attempt to produce Russian vowel sounds accurately. Additionally, Avar speakers might encounter challenges in mastering the distinct phonological rules of Russian. For example, in Russian vowel reduction can be observed in unstressed syllables, which do not occur in Avar. Understanding these phonological rules is essential for proper word formation and pronunciation. The analyses explores phonological processes in Avar, illustrating how vowels transform during word formation and contribute to the intricate interplay of vowel characteristics within the language. Understanding these phonetic and phonological intricacies is

crucial for precise pronunciation; furthermore, a comparative analysis of vowel qualities between Avar and Russian offers insights into the distinctive phonetic landscapes of these two linguistic systems. The findings of the study can help to predict the potential challenges that native speakers of Avar might encounter when learning Russian, and vice versa.

ANDRÁS FERENC

A valódit mondd, ne csak az igazat

Az előadás címe József Attila közismert sorának fordítottja: „Az igazat mondd, ne csak a valódit”. Mindazonáltal a téma – a verses utalástól eltérően – korántsem irodalmi, hanem alapvetően kommunikációfilozófiai. Az értelmezés, a megértés, az igaz-hamis fogalmakat kívánom összefüggésbe hozni olyan nagy múltú kifejezésekkel, mint a tények, a dolog önmaga, az objektív valóság. Az összefüggés kibontása az adatrögzítés folyamatához vezet bennünket, amely korántsem szűkíthető az adatok, az információk tárolásának és kezelésének ipari méretű, technikai jellegű kihívására. Adat és valóság közt nem állítható érvényes megfeleltetés – közöttük ontológiai szakadék húzódik. Ennek áthidalása a mesterséges intelligencia működtetésének mozgatórugója, ami egyúttal korunk egyik legkomolyabb globális kihívása. Amellett fogok érvelni, hogy ez a problémakör mindenekelőtt a filozófia területe. Ez azt jelenti, hogy az MI hatékonyságának sikere a filozófia tradicionális kérdéseire adott válaszok sikerén áll vagy bukik. Talán ez lehet a magyarázata annak, miért félünk jobban az MI-től, mint az összes többi, korábban létrehozott eszközeinktől. A filozófiánkra van szüksége ahhoz, hogy működjön – ettől lesz ijesztően emberi.

BOGNÁR AMÁLIA

Mesterséges intelligenciával támogatott oktatási folyamat a felsőoktatásban

A mesterséges intelligenciával kompatibilis digitális felületek alkalmazása újratervezési folyamatot igényel az oktatóktól a felsőoktatásban. A workshop keretein belül megvizsgáljuk, hogy milyen lehetőségei vannak a jelenléti kurzusokon a mesterséges intelligenciával támogatott felületek alkalmazásának. Milyen mértékben tudják növelni a hallgatói bevonódást, hogyan tudják interaktívvá tenni a jelenlétet igénylő kurzusokat. A PIC-RAT keretrendszer segítségével reflektív módon tervezzük meg a tanulási tevékenységeket (Kimmons et al, 2020), majd ezt összevetjük a Bloom-féle taxonómia által megjelölt tanulási tevékenységek különböző szintjeivel (Siemens et al, 2023). Az oktató dönthet arról, hogy a mesterséges intelligencia ne átvegye, hanem növelje a tanulási lehetőségeket.

ÉVA BÚS

From the Globe to globalisation: Shakespeare studies in the 21st century

In his study, “From Global Studies to Global Humanities”, published a few months ago, Stefan Eklöf Amirell makes a point of the need for a more comprehensive global turn in several disciplines in the humanities which, extending beyond attempts to organise international scholarly networks, should also “sketch the outlines of a research agenda for global humanities” (2023, 12/27). The study of complex cultural phenomena in any field demands for example that – wherever it is possible – monodisciplinary approaches get to be replaced by multidisciplinary and/or transdisciplinary ones.

Adaptation as an artistic practice is luckily among those fields for whose study it is inevitable that at least two, at times even more disci-

plines should be in conversation. Adaptations of Shakespeare’s dramas have a long, more than 350-year history. His plays have been adapted from page to stage since the Restoration, from page to film since the silent era, that is, the late 19th century. Even less conventional adaptations such as caricatures and cartoons (produced since the later 18th century), Richard Curtis’ *Skinhead Hamlet* (1981), or The Simpsons *Hamlet* episode seem to testify that every culture since that of the Elizabethan has developed a need to make sense of his legacy. In this paper I’m planning to examine a few recent Shakespeare adaptations to see what kind of new frameworks of analysis are to be developed to make sense of these new cultural expressions.

KHANSAA MOHAMMED CHERIF / ILDIKÓ HORTOBÁGYI

Language shift and maintenance among Chaoui-speaking first-year English students at Batna 2 University

In today's world, characterized by the prevalence of multilingualism in both multicultural and digitalized settings, investigating the influence of English as a lingua franca (EFL) on shaping linguistic identity is of paramount importance. This study delves into the dynamics of language shift and maintenance within the Chaoui-speaking community, with a specific focus on first-year English students at Batna 2 University. These students find themselves in a unique sociolinguistic environment predominantly comprised of non-native Chaoui speakers, presenting distinct pedagogical challenges compared to traditional Algerian university settings.

The research aims to explore whether Chaoui students choose to maintain their mother tongue or engage in code-switching to English, analyzing their linguistic preferences and attitudes. It centers on examining the linguistic choices made by this minority group across various social contexts, addressing the central question of whether Chaoui students in the English Department retain their mother tongue despite an apparently unsupportive sociolinguistic environment, or whether they transi-

tion to using English as their primary means of communication. This research makes valuable contributions to the field of sociolinguistics by shedding light on the impact of diverse social contexts on these first-year students. Data collection is accomplished through a structured questionnaire.

CZEGLÉDI SÁNDOR

**Nemzetépülés nyelvészeti szempontból:
Adalékok a “United States” szókapcsolat
egyes számúvá válásához**

Az Egyesült Államok neve az ország megalapításakor egyértelműen többes számú szószerkezetnek minősült az angol nyelvben, de nagyjából az 1880-as évek végétől az egyes számú használat vált egyeduralkodóvá – bár archaizáló formában még ma is találkozhatunk néha a többes számú alakokkal. Csábító a feltételezés, hogy ezt az átmenetet valamilyen nemzetépítési mérföldkőhöz vagy krízishez kössük, például a polgárháborúhoz (1861–65) vagy a “második függetlenségi háború”-nak is nevezett 1812-es brit-amerikai konfliktushoz (1812–14/15). Jelen vizsgálat célja, hogy az amerikai Nemzeti Archívum, a Szövetségi Kongresszus, az elnöki adminisztráció és a Google Books online adatbázisai segítségével feltérképezze a nyelvi egységesülés kezdeti kontextusait és lehetséges mozgatórugóit a polgárháborút megelőző időszakban. Az előzetes eredmények alapján kijelenthető, hogy az említett háborúk helyett inkább a jogi szaknyelv fejlődésében és a területi expanziós törekvéseket jellemző nacionalizmusban (sovinizmusban) keresendő a folyamat magyarázata, legfőképpen az 1840-es évtizedben.

ERIKA CSILLINGH

Concepts and contexts - the effect of cross-cultural differences on bilingual speech

As families around the globe enjoy new opportunities owing to increased mobility, the number of children growing up with more than one language is on the rise. There is an urgent need to implement new approaches of assessment in educational institutions since applying monolingual standards is no longer appropriate. Research into bilingual speech production can help parents and educators gain a better understanding of how early bilinguals process and produce language. Cross linguistic phenomena, for instance, are a natural characteristic of bilingual speech. While fairly balanced early bilingual children with experience in communicating in single language mode by and large do quite well without resorting to the non-target language if the context requires so, their speech production might be no exception when it comes to giving account of life events encoded in the non-target linguistic context or discussing culture specific topics in the incongruous language.

The current presentation aims to highlight key factors contributing to two types of cross-linguistic phenomena, code switching and calques, in the speech production of an 11-year-old Hungarian-English early bilingual. Results provide evidence on the dynamic nature of lexical concepts in light of linguistic context and cross-cultural experience.

MÁTÉ BARNABÁS CSREPKA

The sustainability of the Hungarian diaspora in dual/multiple national identities in São Paulo

Comparatively as environmental sustainability aims at preserving and protecting the planet's resources, cultural and language sustainability is crucial in safeguarding the heritage, traditions, and way of life of communities around the world.

This presentation encourages the positive perception of the community members on their own dual national identity, which is evident for the more than 100,000 Hungarians settled in Brazil during different migration waves of the 20th century. With an innovative method, the study presents the attitudes of the different generations of the Brazilian Hungarians towards their perception of dual or multiple identity preservation through the introduction of the National Identity Profile Questionnaire (NIP-Q) specifically designed for this research. Our results disprove the hypothesis that the youngest generations have looser attachment to Hungarian identity.

FARKAS PÉTER

Gondolatok a fogyatékos személyek mentálhigiénés támogatásáról

Hazánkban a XXI. században a társadalomnak, a felsőoktatásnak és a munkaerő-piacnak is fel kell készülni arra, hogy a fogyatékkal élő személyek számára is biztosítsanak olyan lehetőségeket, amelyek révén egyre teljesebb és önállóbb életet tudjanak élni. Ennek elérése érdekében a sérült személyeknek is ki kell alakítaniuk a saját lelki egészségüket megerősítő technikákat. A közösségnek (legyen ez felsőoktatási intézmény vagy munkahely) ebben a kontextusban elsősorban támogató és elfogadó szerepe van. A fogyatékos személyek ugyanis nemcsak az adottságaikból

származó hátrányokkal néznek szembe, hanem azon sztereotípiákkal, előítéletekkel is meg kell küzdeniük, amelyek feldolgozásának sikeressége a lelki egészségük erősségétől is függ. Ebben a helyzetben kiemelten fontos lehet számukra az a támogató közeg, amely révén megtapasztalhatják a másságuk vagy éppen önmaguk elfogadását. Számukra ezért is bírhat kiemelt jelentőséggel az ún. 5E „módszer” alkalmazása, hiszen életükben talán még nagyobb szerepet kap az emberség, az együttműködés, az elkötelezettség, az energikusság vagy éppen az eredményesség. Ezen öt aspektus döntő fontosságú lehet ahhoz, hogy egy olyan – a körülményeket is figyelembevevő – saját identitást alakítsanak ki, amelynek részeként elfogadják azt a gondolatot, hogy a fogyatékoságuk az egyik, de nem az egyetlen (és talán nem is a legfontosabb) tulajdonságuk.

FEKETE RICHÁRD

Mű-hely: avagy mit csinál az irodalmár, amikor konferenciára készül?

Az előadást a 2021-ben elhunyt Kálmán C. György emlékének ajánlom, aki a '80-as évektől jó negyven éven át volt a magyar irodalomtudomány egyik legeredetibb és legnagyobb hatású alakja. *Konferencia-előadás a konferenciákról* című kiváló írásában a konferencia intézményét járja körül páratlan humorral. Előadásom – műfajparódiaként – a konferenciára való felkészülés – tudományos közegben jól ismert, ám a laikusok számára ismeretlen – nehézségeiről, illetve a kvázi előadás elegánsan elhallgatott műhelytitkairól szól: az absztraktról, melynek *nem mindig* van köze a felhíváshoz, az időkeretről, melyet *nem mindig* sikerül tartani, a diszkusszióról, mely *nem mindig* válik érdemi szakmai eszmecserévé, és így tovább. A Kálmán C. György munkássága mellett Dévényi Tibor, Pierre Bayard és Dávidházi Péter munkáira támaszkodó előadás végén pedig az is kiderül, hogy mindennek elemei köze van azokhoz a kihívásokhoz, melyekkel az irodalomtudomány 2023-ban menthetetlenül szembesül.

FORGÁCS ATTILA / BODNÁR ÉVA

GLObesity, avagy a tömeges elhízás pszichológiai okai

Még sohasem volt ilyen kövér az emberiség, mint ma. Amennyiben a tendenciák folytatódnak, holnap ennél is kövérebb lesz, még 50 év, és mindenki rémesen el fog hízni! Miért eszik-iszik akkor is az ember, ha éppen le szeretne fogyni, és sem nem éhes, sem nem szomjas? Az élelmiszerek bőséges elérhetősége, valamint a mozgásszegény, kényelmi életmód vezetett a világméretű elhízáshoz. Ráadásul az életmódbéli változás találkozott az öröklött túlevés hajlamával. Az állandó éhínségben edződött „*Mo-ho*” sapiens túlélését segítette, ha az egyedek sok kalóriát voltak képesek tartalékolni, amikor éppen volt mit enni. Fajunk megtanulta, hogy a kríziseket éhínség követi. Az utóbbi években is mindenféle krízis előfordult, csak hogy az éhínség – sokak számára – elmaradt, sőt tartós és tömeges bőséggel párosultak a családi, munkahelyi, politikai, gazdasági, meteorológiai és mindenféle krízisek. Az evolúciós évmilliók adaptációs parancsa viszont nem változott: „*Akkor kell enni, amikor van mit*”. Az előadók a tömeges elhízás és a kényszeres fogyásvágy evolúciós és társadalomlélektani okait járják körül. Az előadók a Pannon Egyetem Pszichológiai és Mentálhigiéné Intézetének új oktatói, ez ideig több mint 100 cikket közöltek a gasztropszichológia témakörében.

RABEB GHANMI

Bilingual education, metalinguistic awareness, and the understanding of an unknown language

Compelling empirical research has advocated the quintessential role played by metalinguistic awareness (MLA) in second and foreign language learning. As a meta-emergent property in bi- and multilinguals (Herdina & Jessner, 2002), MLA allows reasoning and application of logic with languages, which facilitates decoding texts in an unknown language (Ter

Kuile, Veldhuis, Van Veen, & Wicherts, 2011). In this vein, the present study investigates whether a greater metalinguistic awareness in multilingual Hungarian L1 speakers enrolled in a French bilingual program is related to an increased ability to decode an unknown language. Language motivation and proficiency are also explored as factors contributing to the understanding of the writings in the unknown language. 134 high school students having English as L2 and French as L3 were administered a Language Experience and Proficiency Questionnaire (LEAP-Q), a language motivation questionnaire, French and English proficiency tests, a reading comprehension test in Italian, an unknown language to them, and a retrospective questionnaire which examines the process of decoding the Italian texts. The results showed a significant relationship between metalinguistic awareness and the ability to read and decode the Italian language. The role of language motivation and proficiency in the comprehension of written Italian was also evidenced. Furthermore, the comments in the retrospective questionnaire indicated that the students reflected on similarities between their previously learnt languages and the Italian language on a lexical, structural, and phonological level. Contextual cues were also reported as important for the participants' inferences.

HEGYI ÁGNES / PINTÉR MÁRTA / SZÁMFIRA-TURUPOLI NÓRA

A mentálhigiénés hallgatók pályaaorientációjának vizsgálata a fejlesztett felvételi eljárás tükrében

Az itt bemutatott elemzés „A mentálhigiénés hallgatók pályaaorientációjának, pályaaidentitásának és elköteleződésének vizsgálata” című longitudinális kutatási programba illeszkedik, amelyet a PE HTK PMI mentálhigiénés kutatócsoportja folytat 2022. tavasza óta. Empirikus vizsgálataink átfogó célja, hogy feltérképezzük a szakra felvett és tanulmányaikat itt végző hallgatók folyamatait a mentálhigiénés szakkal és szakmával kapcsolatban. A kutatás eddigi lépéseiben a 2022 tavaszán szakunkra jelentkezettek motivációs leveleinek tartalomelemzését végeztük el, a 2022/23-

as tanév őszi félévében pedig félig-strukturált mélyinterjúkat készítettünk a tanulmányaikat folytató új hallgatók körében. Eredményeink azt mutatják, hogy a 2022. év felvételi eljárása során bekerült hallgatók többsége jelentős munkatapasztalattal rendelkezik, viszont nagy diverzitást tükröznek a mentálhigiénés szakma iránti orientáció és az azzal történő azonosulás területén. Ennek nyomán fejlesztettük felvételi eljárásunkat 2023 tavaszán. Feltételezésünk szerint a specifikáltabb és strukturáltabb felvételi folyamat hatékonyabbá teszi a jelentkezők szűrését a szak és a szakma iránti elköteleződés szempontjából, kihat a szakot hallgatók fejlődési potenciáljára, valamint minimalizálja a lemorzsolódást is. A fejlesztett felvételi folyamat első értékelését két kérdőíves felmérés adatainak összehasonlításával végeztük el. Az első kérdőíves adatfelvételre 2022 őszén került sor, a korábbi felvételi eljárás nyomán felvett hallgatók körében. A második, ugyanazt a 13 kérdést tartalmazó kérdőíves adatgyűjtést a fejlesztett eljárásban felvettek körében bonyolítottuk le. A kérdésekre adott válaszokat a tartomelemzés módszerével összegeztük és értékeltük, elsősorban arra fókuszálva, hogy milyen pályaorientációs elmozdulások tükröződnek a válaszokban a fejlesztett felvételi folyamat eredményeként.

PETRA IHÁSZ

Event-Related Potentials in the Study of Hungarian-English bilingual visual word recognition

Research on visual word recognition of bilinguals is fundamental, since numerous bilingual students attend monolingual educational institutions, and teachers have to be aware of what is happening in a bilingual student's mind when they are facing reading or writing exercises, since they have to cope with two languages. The research goal is to gain information about the temporal characteristics of recognition at the orthographic, phonological, and semantic levels of processing. The research questions concern the temporal characteristics as well as the ERP com-

ponents of the isolated bilingual word recognition process. 23 Hungarian–English bilingual individuals volunteered to take part in the EEG study. The language decision test included 180 monosyllabic words: 60 Hungarian, 60 English words, and 60 interlexical homographs and cognates. The lexical decision test contained 30 Hungarian and 30 English words and 60 non-words. The modified version of the lexical decision test contained 60 Hungarian and 60 English pseudo-words. In the processing of Hungarian and English words, there was no difference between the two categories in the early phases of recognition, corresponding with the orthographic-phonological level. In the case of the Hungarian-English interlexical homographs, the ERP waveforms did not show significant differences between the items perceived as English or Hungarian. The recognition of homographs did not trigger different processing patterns; however, various cognitive efforts could be observed. Participants are exposed to a greater cognitive burden in the recognition, and the reaction time is longer due to the fact that both lexicons are active. The results show significant difference between the recognition of words and non-words at the early phase of word recognition (200-350 ms) in the temporal lobe. In the case of pseudo-words, a significant difference occurs at 420 ms between the recognition of pseudo-words designed with the phonological rules of the English and Hungarian languages.

IMRE NÓRA / KOPHÁZI-MOLNÁR ERZSÉBET

Az óvoda-iskola átmenet kérdésköre a felsőoktatási intézmények tanterveiben

Kutatásunk keretén belül arra vállalkoztunk, hogy áttekintsük a hazai óvó- és tanítóképzéssel foglalkozó felsőoktatási intézmények tanterveiben az óvoda-iskola átmenetre vonatkozó tartalmakat. Kutatási kérdésünk az volt, hogy a leendő óvodapedagógusok és tanítók milyen – az óvoda-iskola átmenet témakörét vizsgáló – tartalmi elemekkel találkoznak képzésük során. Kíváncsiak voltunk arra is, hogy ez a felkészítés mi-

lyen képzési formában történik, illetve – tartalmi szempontból - milyen altémaköröket érint.

A nemzetközi és a hazai szakirodalom szerint a harmonikus átmenet egy többszereplős együttműködésen alapuló folyamat eredménye, nagyban múlik az óvodapedagógusok és a szülők, a tanítók és a szülők, továbbá az óvodapedagógusok és a tanítók sikeres kooperációján. Érdemes azonban figyelembe vennünk, hogy a folyamat aktorai különböző elvárásokat fogalmaznak meg egymással szemben (Gyurcsik, 2020). A vonatkozó hazai szakirodalom főként az iskolaérettségre koncentrál, a gyermekek fejlesztésére, annak mérésére és a témáról a szülőkkel való kommunikáció módjaira. E témák közül különös hangsúlyt kap a kognitív képességek fejlesztése (Józsa 2004; Józsa 2007; Józsa-Zentay-Hollóné 2017; Józsa-Csima-Nyitrai-Podráczky 2019), a különböző részképességek fejlettségének leírása (Böddi et. al 2019), illetve a szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek hátránykompenzációja.

Tartalomalapú kutatásunk eredményei szerint a különböző felsőoktatási intézmények képzési dokumentumaiban, tanterveiben eltérő formában és tartalommal jelenik meg az óvoda-iskola átmenet kérdésköre. Az érintett intézmények többségében nincs külön erre a témakörre kidolgozott (kötelező és/vagy szabadon választható) kurzus, hanem többnyire egy kötelező kurzus egyik altémaköréként jelenik meg. Az altémakörök az alábbi területek szerint csoportosíthatók; (1) jogi szabályozás, (2) az átmenet intézményi keretei, együttműködési formái, (3) fejlettség, iskolaérettség, (4) kiemelt figyelmet igénylő gyermekek támogatása.

ANNAMÁRIA KACSUR

Language teaching and translanguaging in a globalised world

In this evolving and modern world, where multilingualism has an outstanding value, the phenomenon of translanguaging is being increasingly explored and used by the teachers of our time. Translanguaging can be

understood as a linguistic practice and pedagogical approach used in multilingual situations and educational settings (Garcia, 2009). It involves the integration of different languages and linguistic systems for communicative purposes. It values the diverse linguistic repertoire of students and encourages its use in classrooms (Brubacher, 2022). Translanguaging optimizes communicative abilities by utilizing diverse linguistic elements or modes of autonomous languages (Wei, 2011). Therefore, this method also promotes speech-centred language teaching. Originating from this idea, pedagogical translanguaging examines the potential of harnessing a child's ability to comprehend and utilize multiple languages within the educational setting and throughout the process of acquiring knowledge (Cenoz & Gorter, 2021).

One of the most frequently used language in our new world is English. English language teaching building on the pupils' different mother tongues is a particularly relevant issue in Transcarpathia, Ukraine's multi-ethnic western county. Here, in secondary school classes, children with Hungarian and Ukrainian mother tongues learn English in the same classroom. This is exactly the age group that the forthcoming doctoral thesis intends to survey. The main concept to be measured by the research is the correlation between teacher-led translanguaging and successful learning. Accordingly, the principal research question is formed as follows: how does teacher-led translanguaging in the classroom contribute to the success of the learning process? The main hypothesis before starting the actual research process is that learners' translanguaging facilitates the learning process. In order to ensure thoroughness, both quantitative (student questionnaire and test) and qualitative (classroom observation and teacher questionnaire) research methods will be employed.

The foregoing is merely a brief outline of the preparation of the overall research. For the moment, pilot testing is ongoing. Assuming that this phase of the project is a success, the focus can shift to the schools where the research is planned to take place.

KALMÁR ZOLTÁN

A villanyautó-forradalom szerkezete

Az egyik legnagyobb iparágnak számító autóipar napjainkban világszerte viharos gyorsaságú, gigantikus átalakulásán megy keresztül. Hasonló pezsgés zajlik, mint az 1910-es évek közepe táján, amikor Henry Ford bevezette a futószalagos összeszerelősort autói tömeggyártására. Most ismét új korszakba léptünk: a hagyományos autóipari óriásvállalatok felhagynak évszázados stratégiájukkal, befejezik a benzin- és dízelüzemű autók előállítását, és az elektromobilitásra összpontosítanak. A történelmi jelentőségű átalakulás összetettségét jelzi, hogy a nagy autógyártó nemzeteknek fel kell venniük a küzdelmet az új autóipari erőcentrumokkal is. Az előadás a villanyautó-forradalom kibontakozásának mérföldköveit és dinamikáját mutatja be.

KÁLI PÉTER

Opcionalitás az optimalitáselméleti szintaxisban

Az optimalitáselmélet (Optimality Theory (OT), Prince & Smolensky 1993) nem csupán az elmúlt két évtized meghatározó paradigmája a fonológiában, de alkalmazható a szintaxis és a szemantika-pragmatika területén is, alkalmazták már a nyelvészeten kívül, és szoros kapcsolatban áll a számítógépes kognitív tudományokkal is. Ebben az elméletben a szabályok egymás utáni alkalmazása helyett univerzális korlátok (megszorítások, konsztréntek) alapján egyszerre történő, párhuzamos kiértékelés segít meghatározni az optimális jelöltet, vagyis a grammatikus alakot. Mivel a modell központi eleme a jelöltek közötti versengés, az opcionalitás jelensége per se problémát jelent az optimalitáselmélet számára: ideális esetben nem várnánk ilyesvalamit egy olyan elméletben, amelyben csak a legmegfelelőbb jelölt bizonyul elég jónak. A szituáció a modell komplex belső struktúrájának köszönhetően azonban semmi esetre sem remény-

telen. Előadásom során négy javaslatot mutatok be a szakirodalomból, melyek segítségével az opcionalitás jelensége kezelhető az optimalitás-elméleti szintaxisban.

KOVÁCS GÁBORJÁN

A Nagy Blasket-sziget irodalma

Előadásomban az Írország nyugati partjainál található Nagy Blasket-szigeten született irodalmat szeretném bemutatni. A huszadik század elején a szigeten körülbelül százhatvan ember élt. Az ezernyolcszázad évek végére a tömeges kivándorlás miatt az ír nyelv beszélőinek száma tragikusan lecsökkent. A megmaradt nyelvi közösségek nyelvhasználatát kutató nyelvészek fedezték fel a szigetlakó csoport választékos, gazdag ír nyelvét. A nyelvtanulási és folklórgyűjtői szándékkal érkező emberek élénk elbeszélői hagyománnyal találkoztak. Rábeszélésükre Tomás Crioi-thín, az egyik idős szigetlakó naplót kezdett írni (Allagar na hIníse), majd ennek 1928-as megjelentetése után önéletrajzi írását is kiadta A szigetlakó (An tOilleánach) címmel. A vele jó barátságot ápoló oxfordi középkorász, Robin Flower lefordította a könyvet angolra, amely oxfordi kiadása (1934) után világsikert aratott. Ezen felbuzdulva a sziget egy fiatal lakója, Muiris Ó Suilleabháin is megírta gyerekkori emlékeit (Fiche Bliain ag Fás), amit barátja, George Thomson klasszikafileológus ültetett át angolra, és E. M. Forster előszavával jelent meg, ugyanolyan sikert aratva, mint Tomás könyve. A harmadik könyv egy idős hölgy, Peig Sayers visszaemlékezéseit tartalmazza, mely szintén nagy érdeklődést váltott ki a harmincas években. Ezután Peig jelentős meserepertoárját is rögzítették – ennek feldolgozása és kiadása a mai napig tart. A szigeti irodalmat a későbbi generációk visszaemlékezései gazdagítják. A könyvek az orális hagyományban kialakult közvetlen beszédmóddal írják le a paraszti élet mindennapjait. Nagy hatással voltak a huszadik századi ír nyelvű irodalomra, de nekik köszönhetjük Flann O’Brian Fába szorult féreg (An Béal Bocht) című, magyarul is megjelent kitűnő paródiáját.

KOVÁCS MÁRK

Kutatást támogató AI eszközök használata

A nagy nyelvi modellek megjelenése és elterjedése lehetővé tette, hogy a digitális formában elérhető dokumentumokban ne csak egyszerű kulcsszavas kereséseket hajtsunk végre, hanem a szöveg kontextusa alapján végezzünk gyűjtéseket. A kutatási témákban elérhető szakirodalom feltárásában tudnak segítséget nyújtani azok az eszközök, amelyek bemutatásra és kipróbálásra kerülnek a workshop alkalmával (consensus.app, researchrabbit.com, explainpaper.com stb.).

KUBINGER-PILLMANN JUDIT / GYÖRE GÉZA

A Digitális kultúra tankönyvcsalád szerepe a digitális szövegértés fejlesztésében

A digitális kultúra tantárgy a 2020-as Nemzeti alaptantervben jelent meg először Magyarországon, amelyhez egy új tankönyvcsalád is készült. Ez a tankönyvcsalád mára már teljes, hiszen minden olyan évfolyamra (3., 4., 5., 6., 7., 8., 9., 10. és 11. évfolyamok) elérhető, ahol a digitális kultúra tantárgy oktatása zajlik. Egy új tantárgyról van szó, így különösen fontos, hogy milyen feladatok kaptak helyet abban a tankönyvben, amely a tanulás-tanítás folyamatához eszközként társul.

A szövegértés fejlesztésének feladata teljes mértékben tantárgyközi kihívás, de az előadásunkban a digitális kultúra tantárgy tankönyveiben megjelenő feladatok lehetőségeit mutatjuk be a digitális szövegértés fejlesztésére. Kutatásunkban vizsgálat tárgyává tettük a teljes Digitális kultúra tankönyvcsaládot, de előadásunkban a 3. és a 8. évfolyam számára készült tankönyveket mutatjuk be részletesen. Elemzésünkben kitérünk arra, hogy a választott évfolyamokon a tantárgy mely témaköre/témakörei helyeznek hangsúlyt a digitális szövegértés fejlesztésének kérdésére, va-

lamint a tankönyvekben megjelenő feladatok milyen mértékben járulnak hozzá a digitális szövegértés fejlesztéséhez.

Kutatásunk összefoglalást ad arról, hogy a közoktatásban a digitális kultúra tantárgy mekkora teret enged a digitális szövegértés fejlesztésének. Eredményeink tükrében rögzítjük, hogy a digitális szövegértés fejlesztése megfelelő mértékben jelenik-e meg a digitális kultúra tantárgy tankönyveiben, továbbá javaslatokat adunk a fejlesztés további lehetőségeire a digitális kultúra tantárgy vonatkozásában.

LADÁNYI ISTVÁN

Definíciós, kanonizációs és interpretációs kérdések
Fenyvesi Ottó *Halott vajdaságiakat olvasva* című
kötetei kapcsán

Az „egyetemes magyar irodalom”-ról kialakult, az 1990-es években dominánssá vált kanonizációs keretben nem tudtak érdemben megfogalmazódni olyan problémafelvetések, hogy történt-e valami a vajdasági magyar irodalommal a térség tranzíciós átalakulásai következtében, hozott-e valamilyen minőségi (nem színvonalbéli!) változást a jelentős mértékű elvándorlás a vajdasági magyar irodalom létmódjában, történt-e valami azoknak az életműveknek az értelmezési kereteivel, amelyek a Vajdaságban kezdtek kibontakozni, majd a szerzők elköltözését követően másutt alakultak tovább. Elvesztek-e az elvándorolt szerzők életművei a vajdasági magyar irodalom számára, ha minden az egyetemes magyar irodalom keretein belül ment végbe? Előadásom egy nagyobb kutatás részeként – amely a művek olvasásából kiindulva, hatástörténeti összefüggésekben próbál válaszolni a fenti kérdésekre vagy újrafogalmazni ezeket – Fenyvesi Ottó sajátos verses „vajdasági magyar irodalomtörténetét”, a *Halott vajdaságiakat olvasva* című kétkötetes költői projektjét vizsgálja.

MATLÁRI ANDREA

Online tananyagfejlesztések támogatása mesterséges intelligencia alkalmazásokkal

A Moodle LMS minden képzési tagozat számára támogató tanulási környezetet biztosít, ahol a különböző online kurzusok, digitális tananyagok, tanulási feladatok segítik és szabályozzák az egyetemi hallgatók tanulási tevékenységét. A tartalom- és interaktív tevékenységtervezés és fejlesztés oktatói oldalon leginkább idő- és erőforrás tekintetében jelent kihívást. A távoktatási képzéseknél a moduláris kurzusfejlesztés koncepcionális tervezése is komplex, rendszerszintű gondolkodást igénylő oktatói tevékenység (Ollé, 2018). Mind a kurzusfejlesztés lépéseit, mind a tartalom- és tevékenységtervezést segítő MI alkalmazások egyrészt hatékony időfelhasználást, másrészt eredményes és minőségi digitális oktatási tartalmak/tanulási feladatok fejlesztését támogatják. A workshop résztvevői 4 MI alkalmazással (Coursefactory, Lectomate, Learnt, Edapp) ismerkedhetnek meg különböző gyakorlatokon keresztül.

MOLNÁRNÉ BARNA KATALIN / HERZOG CSILLA

Az egyetemi hallgatók továbbtanulási motivációinak empirikus vizsgálata

A pályaválasztás, azon belül a felsőoktatási továbbtanulás fontos döntés a fiatalok életében, akkor is, ha a hátralévő életükben a lifelong learning szükségességét elfogadva várhatóan még számtalanszor fognak szakmát váltani (Rámháp, 2017).

Az elmúlt évtizedben a hazai felsőoktatási intézmények versenyhelyzetben álltak a csökkenő számú hallgatóért, az állami támogatásért és az egyéb elnyerhető forrásokért. Az egyetemek a megváltozott körülményekre különböző módon reagáltak. Általánosságban elmondható, hogy az intézmények a tudatosabb működést a piackutatást követően stratégiák-

ban határozták meg, a célok megvalósításához pedig olyan marketingeszközöket is alkalmaztak, melyeket korábban csak az üzleti szférában tevékenykedő profitorientált vállalatok használtak. Az átfogó stratégiai tervezéshez az egyetemek már nem nélkülözhetik a volt, a jelenlegi és a jövőbeli potenciális hallgatókról szóló információkat. Ezért is szükségszerű, hogy az intézmények folyamatosan monitorozzák a diákok intézményválasztási preferenciáit, továbbtanulási motivációit és médiahasználati szokásait.

Jelen kutatás célja, hogy feltérképezzük, a Pannon Egyetemre felvételt nyert elsőéves hallgatók miért döntöttek a veszprémi székhelyű intézmény mellett, mit tartanak az intézmény erősségének, hol és milyen formában informálódnak a továbbtanulási lehetőségekről. Az online kérdőíves vizsgálatban 533 hallgató vett részt. Az eredmények az intézményi stratégia irányelveinek megvalósítását, illetve a beiskolázási célú marketingkommunikáció hatékonyságát támogató eszközök kiválasztását segítik. További kutatási terveink között szerepel a kérdőíves megkérdezésben részt vett hallgatókkal mélyinterjút készíteni. A következő tanév elején a kérdőíves megkérdezés és a mélyinterjúk tapasztalatai alapján aktualizált kérdőív kerül kiküldésre, amellyel a marketingkommunikáció hatását is vissza szeretnénk mérni.

LEVENTE NAGY

Gaelic / Contemporary issues of multilingualism and multiple identities

The attitudes and general regards held towards a language is arguably the most important factor for any new learner attempting to start their linguistic journey. When examining the different viewpoints and lights in which a language is held, the language itself becomes increasingly tangible and understandable, be it for better or worse. When this tangible data is revealed, possible opportunities to improve and further encourage language learner activities become available for development.

The study aims to provide a general explanation and overview of a large-scale study conducted on speakers of Irish Gaelic and Scots Gaelic, presenting the acquired data and drawing trends and conclusions based on them.

AHMAD NAJI

**Cultural nuances and shared narratives:
Comparative analysis of Hungarian and Jordanian
university students' writing styles in an EFL context**

Within English as a Foreign Language (EFL) academic context, Hungarian and Jordanian university students (mean age 21 years, all enrolled in English studies programs) were prompted to create narratives inspired by a silent film exploring personal aspirations, the interplay between dreams and reality, and emotional fulfillment. A thematic analysis and linguistic Inquiry and Word Count (LIWC-22) software were utilized to examine the interconnection between cultural influences and narrative contents. The study revealed distinct word choices, cultural schemas and themes, such as intimacy, cultural settings, societal expectations, family bonds, gratitude, reflecting differing tendencies between Jordanian and Hungarian participants. Jordanians showed more collectivist inclinations, while Hungarians leaned towards individualist expressions. These variations were evident in participant quotes and were reflected in the word frequencies and psychological characteristics identified through LIWC-22 analysis of the narratives. Moreover, amidst anticipated cultural differences, shared writing styles emerged, emphasizing common themes of personal aspirations and the pursuit of autonomy. The findings of this study provide insights for refining language education, fostering cross-cultural understanding, and offering valuable narrative insights into creative writing in diverse cultural contexts within an EFL setting.

OLLÉ JÁNOS

A pedagógusképzés didaktika tananyagának változása a tankönyvek összehasonlító tartalomelemzése alapján

A hazai didaktikai gondolkodást alapvetően meghatározza, hogy a felsőoktatási tankönyveket író szakmai közösségek az önkéntes döntéseik alapján a köznevelési pedagógusképzés célcsoportját tartják irányadónak. Ezekben a tankönyvekben a klasszikus didaktikai tématerületekhez interdiszciplináris kiegészítésként kapcsolódnak nevelésméleti, nevelésszociológiai és újabban már a didaktikától távoli témakörök is. A tanulmánykötet jellegű tankönyvek nehezen körvonalazható koncepcionális háttere, bizonytalan belső koherenciája és alkalmanként értékes alfejezetei egyaránt indokolják, hogy pedagógus nemzedékek oktatás-módszer-tani gondolkodását és ezáltal az iskolapedagógiai tevékenységét jelentős mértékben befolyásoló tananyagok struktúráját, fogalmi rendszerét, elméleti hátterét, belső arányait, gondolatmenetét a szöveges részek összehasonlító tartalomelemzésével vizsgáljuk. A tankönyvkutatás részeredményei a Falus Iván által szerkesztett és 2003-ban megjelent „Didaktika” átdolgozott változata és a 2022-ben Szűcs Idával közösen szerkesztett, „A didaktika kézikönyve” című kiadványok elemzésére épülnek. Az összehasonlítás alapján kimutatható változások mellett a szövegelemzés alapján azt is modellezzük, hogy a célcsoport által megfogalmazott leggyakoribb kérdésekre adott válaszok tartalmi relevanciája hogyan alakul.

PERJÉS ISTVÁN

Az intézményesült pedagógiai szándék metaetikai keretei

Az előadás arra tesz kísérletet, hogy a pedagógiai hozzáadott érték (Báthory 2006, Széll 2018) értelmezési keretébe helyezze a nevelés szándék-etikai jelenségvilágát.

Az intézményes nevelési hatás archetípusait azonosító megközelítések (Kron 2000) hangsúlyosan különítik el a hatáskeltés funkcionális-intencionális, valamint emocionális-kauzális kapcsolati modelljeit. Az előbbi a nevelés hatékonyságát – hozzáadott értékét – a kívülről befolyásolt, szándékolt viselkedésbeli változásként írja le, míg az utóbbi a hatékony nevelést olyan szimbolikus interakcióként értelmezi, melyben a pedagógiai kapcsolat hatását a belső szándékvezéreltség aracionális vetületeinek megerősítéseként azonosítja.

A két modell közötti pedagógiai különbséget a nevelés direktív és non-direktív mozzanatainak eltérő alkalmazásaiban, a normatív és formatív érés szakaszainak morális és etikai átszínezéseiben, valamint a kulturális-társadalmi környezetben kiérlelt pedagógiai praxis áthagyományozódásaiban követhetjük nyomon. A modellek magyarázatához a szociálp-szichológia szelfelméletei azzal járultak hozzá, hogy különbséget tesznek az aktív és passzív énalakító (Goffman 2000), illetve az önértékkérzést kívülről vagy belülről befolyásoló hatásmechanizmusai között (Festinger 2000). A társadalom-lélektan és a szociológia a két modellt a normatív képzeleti intézményként felfogott társadalmi lét (Castoriadis 2022), valamint a bizalom formatív társas készségeit (Fukuyama 2022) támogató közösségi lét aspektusaiból közelíti meg.

Az előadás a két modell sajátosságait metaetikai nézőpontból elemezve amellet érvel, hogy a világ morális felfogására, a személyes lét felelősségre leghelyesebb az erényetikai, jogi, utilitarista és gondoskodó pedagógiai szándékoltás normatív és formatív hatásainak együttesével reflektálnunk, ügyelve arra, hogy a hatáskeltés pedagógiai akarata ne lépje át az önérvényesítés kognitív és érzelmi torzításainak vígasztalan határait.

IBRAHIM RAWSHDEH

**Unravelling language dynamics: Navigating challenges
in cross-cultural communication patterns between
bilingual and multilingual Jordanians
through language repertoire testing**

As human mobility and language diversity increase, new challenges arise in communication. This research delves into language dynamics between bilingual Jordanians in Jordan and multilingual Jordanians in Hungary, exploring the impact of cultural contexts on language preferences. A multilingual questionnaire was utilized to target the participants language use in various scenarios for different purposes. The study revealed that bilinguals predominantly relied on their primary language within close familial and social circles. However, when engaging outside these intimate connections, such as teachers or individuals in authority, bilinguals occasionally used a second language. In contrast, multilinguals demonstrated a broader linguistic range, incorporating primary, secondary, and even tertiary languages in diverse social interactions involving elders, neighbors, and interactions with authorities. In some rare scenarios, both groups shared similar language use patterns. In conclusion, the evolving language repertoire poses challenges for individuals on the move. Though both groups share the same cultural and linguistic background, multilinguals consistently demonstrated a much more complex language usage across various scenarios and employed a more extensive variety of languages.

SÁNTHA KÁLMÁN

A kvalitatív kutatómódszertan és a mesterséges intelligencia lehetséges kapcsolódási pontjai

Az elmúlt évtizedek kvalitatív kutatómódszertanában a lineáris gondolkodás kereteit túllépve a rendszerszemlélet vált dominánssá. Az így megformálható többdimenziós elemzési térben sokoldalú összefüggések feltárása válik lehetővé, figyelembe véve az esetorientált és változóorientált megközelítéseket. A többdimenzionalitás megköveteli a szoftverek jelenlétét a kvalitatív elemzésben, valamint szükségessé teszi a reflektív tér kialakítását is. Klasszikus értelemben a reflektív tér elemzésénél a kutató és a szoftver kapcsolata kerül fókuszba (Zhao et al., 2016), viszont a mesterséges intelligencia megjelenésével ez a szemlélet bővítésre szorul, a szoftverek mellett szükséges az automatizálás és a kvalitatív tartalom-elemzés szerepének, valamint a mesterséges intelligencia és a kvalitatív adatelemzés lehetséges kapcsolatának a feltárása is. E gondolkörűt a hálózatépítő szoftverek, valamint a mesterséges intelligencia, kvalitatív kutatási módszerek és kvalitatív adatelemzési módok rendszerében közelítjük meg.

NIKOLETT SIPOS

Streaming, quality, fantasy: Why quality fantasy series dominate the decade

In the last few years, there has been an upsurge in the creation of fantasy shows across the most popular media platforms. Although fantasy films like *The Lord of the Rings* or *Harry Potter* have been successful throughout the first decade of the 21st century (as both of them won several awards and became cultural artifacts), the introduction of fantasy shows has only become a prominent practice on streaming platforms since 2019. By adapting fantasy narratives that were already popular amongst contem-

porary readers of fantasy (*Sweet Tooth*, *Shadow and Bone*, *The Sandman*, *The Wheel of Time*, *The Witcher*, or *The Lord of the Rings: The Rings of Power*, etc.), streaming services had a huge impact on the growing popularity of the genre, by introducing these narratives to a wider audience. In this presentation, I argue that streaming platforms are trying to position themselves as part of a quality television brand by adapting epic fantasy narratives. I propose that the reason behind this is that there is a close fit between the features of the genre and those of quality television, thus, epic fantasy narratives are great source materials for quality television series.

SOMOGYVÁRI LAJOS

Fiatalkori bűnözés, galerik és huliganizmus: látlelet a Kádár-korszak elejéről (1958–1959)

Norma és deviancia határainak kijelölését, illetve az ezekhez kapcsolódó (társadalmilag hasznosnak és károsnak minősített) tevékenységek szabályozását a társadalomtörténet a mindenkori fegyelmező hatalom jelenségei közé sorolja. Az ezen gyakorlat során létrejövő tudáskészlet az érintett (állami és nem állami) szereplők kölcsönös interakcióinak eredménye, amely az állampolgárok és a politikai szféra igényeit egyaránt becsatornázza. A hatalom működtetéséhez és fenntartásához még a totalitáriánus rendszerekben is szükség van az alávetett társadalmi csoportok, azok képviselőinek bizonyos mértékű együttműködésére, az érdekkijárási különböző mechanizmusaira. Az előadás témája erre hoz példát: az 1956-os forradalom leverése után a vonatkozó levéltári források a fiatalok erkölcsi zülléséről, veszélyes jelenségekről számoltak be, amik különösen nagy kockázatot hordoztak a Párt számára, hiszen a hatalom megszilárdítását, a stabilizálást aláaknázó tényezőnek számítottak. Ekkor bukkan fel a galeri jelensége, ami aztán a hatvanas évek egyik fontos kulcsszava lesz, a rendszerbe nem illeszkedő fiatalok innentől kezdve nem politikai kontextusban jelennek meg, hanem rendészeti problémaként. A felsorolt jelenségek a nemzetközi morális pánik hullámába illeszkednek, amelyet

Angliában a Teddy boyok, a keleti blokk országaiiban pedig a huligán probléma fémjelzett. A forrásokat az Országos Gyermek- és Ifjúságvédelmi Tanács iratai, ifjúsági felügyelők jelentései, környezettanulmányok, pártbizottsági beszámolók jelentik, amelyek közvetítették a szülők, tanárok, szakemberek hangját. A mélyfúrás jellegű vizsgálatot korabeli cikkek egészítik ki.

SZABÓ F. ANDREA

A kanadai hadsereg a hírmédiában

A kutatás a kulturális tanulmányok és a médiatudomány határmezsgyéjén helyezkedik el a kanadisztika tágabb kontextusában: a *framing* elmélet eszközrendszerének felhasználásával arra keresi a választ, hogy a kanadai hadsereg hogyan jelenik meg a kanadai hírmédiában, valamint hogy a létrejövő médianarratívák milyen médiaszövegekben megjelenő konstruktumokkal vannak összhangban. Távolabbi célja egy nemzetközi kitekintés és összehasonlítás alapjainak megteremtése a hazafias nevelés társadalmi beágyazottságának vizsgálatáról. A kutatás eredményeképpen elmondható, hogy több keret is azonosítható a vizsgált szövegekben. Az alkalmazott keretek alapvetően támogató hangvételűek, még ha erősen kritikus felhanggal is, mind a „kemény”, mind a „puha” hírek tekintetében. A hírműsorokban kirajzolódó kép a kanadai hadsereget a nemzetvédelem és a nemzeti identitás megtestesítőjeként ábrázolja, mely számos belső és külső nehézséggel küzd. A belső nehézségek a nemzetvédelmi feladatok nagyságához (és egyes feladatok újszerűségéhez) mérten alacsony létszámokkal kapcsolatban jelennek meg, mely egy, a tisztelet kultúrájának kiszélesítésére tett összehangolt kísérlet kudarcának tulajdonítható. A külső kihívásokat pedig az alulfinanszírozottság és növekvő védelmi feladatok jelentik. Összességében elmondható, hogy feszültség rajzolódik ki a kanadai hadsereg hírműsorokban megjelenő reprezentációja és a három haderőnem toborzó irodalmában kirajzolódó kép között.

NOÉMI SZABÓ

Multilingual assessment of Hungarian pupils in the primary school context

Multilingual approaches to teaching and learning are linked to significant benefits at the linguistic and metalinguistic levels (Allgäuer-Hackl and Jessner, 2013; Jessner, Megens and Graus, 2016, Hofer, Jessner, Malzer-Papp, 2022). Multilingualism research is still considered to be a neglected area in the Hungarian educational context, however, a handful of studies have dealt with instructed multilingualism recently (Tápai-Balla, 2012; Navracsecs & Molnar, 2017, Horváth & Jessner, 2020 and 2023; Navracsecs, 2023).

The study sets out to assess Hungarian pupils' first foreign language (L2), second foreign language (L3) proficiency and metalinguistic awareness. 7th and 8th-grade pupils participated in the research. One group included students who started to acquire English and afterwards German (EG group), meanwhile the other group learned German and then English (GE group).

The data was collected using English and German C-tests and a Multilingual Competence Test. The following research questions have been formulated. RQ₁: Does length of L2 exposure positively influence L3 proficiency? RQ₂: Does experience in L2 contribute to metalinguistic awareness? RQ₃: Does a language's complexity (L2) impact the achievement of L3 and the level of metalinguistic awareness?

Data management and analysis were performed using SPSS 22. Findings showed that 7th graders outperformed their 8th-grader peers in German as L3 proficiency, although the 8th-grade participants overachieved the 7th-grade pupils in English as L3 proficiency. 7th graders performed better than the 8th graders at the metalinguistic awareness tasks in the EG group. Even though 8th graders outperformed the 7th graders in the case of the GE group. Results suggested that learning a more complex language (German as L2) followed by a less complex one (English as L3) could con-

tribute to better L3 proficiency and a higher level of metalinguistic awareness.

SZENTGYÖRGYI SZILÁRD

Angol akcentusok: felemelkedés vagy bukás?

Az angol nyelv egyik még kezdő nyelvtanulók által is jól ismert tulajdonsága, hogy különböző országokban, de akár egyes országokon belül is a nyelvhasználók többé-kevésbé különböző akcentussal beszélnek a nyelvet – legyen az szegmentális vagy szupraszegmentális eltérés.

A huszadik század utolsó harmadában és a huszonegyedik század elején az angol nyelv gyors terjedése, és az ezzel párhuzamosan végbemenő, robbanásszerű telekommunikációs fejlődés egyszerre két módon is jelentősen befolyásolta azt, hogy hányan és hogyan beszélnek angolul világszerte: egyrészt a(z) elsősorban angolszász) popkultúra viharos előretörésével milliók tanultak meg angolul, másrészt a telekommunikáció fejlődésével ledőltek a fizikai és elvont értelemben vett falak a nyelvhasználók korábban egymástól elszigetelt közösségei között. Az előbbi a nyelvhasználók számának növekedése miatt a különböző nyelvváltozatok számának emelkedése irányába hathat, míg az utóbbi a kommunikációs korlátok eltűnése, ezáltal a különböző változatot beszélő nyelvhasználók növekvő interakciója miatt a nyelvváltozatok kiegyenlítődése, és ily módon az akcentusok számának csökkenése irányába fejthet ki nyomást.

Az előadásban igyekszem bemutatni a kiejtés-, illetve fonológiai rendszerbeli változások típusait példákkal illusztrálva azokat, valamint az ezekből következő, a jelenben megfigyelhető nyelvi változások eredményeit. Mindehhez a fentiekén túl figyelembe vesszük a nyelvi változások motivációit, valamint a nyelvhasználók típusai – első és második nyelvi, idegen nyelvi beszélők – által gyakorolt hatásokat is.

SZENTMIKLÓSI BEÁTA

Önbizalomra és magabiztosságra nevelés köznevelési programok tükrében

Alternatív vajon az alternatív nevelési program? Beépíthető a köznevelési rendszerbe?

Az önértékelés és az énkép korai gyermekkortól szoros kapcsolatban áll az egyéni boldogulással és az iskolai teljesítménnyel. Az egyéniség elfogadása, a személyiség tisztelete nagyobb valószínűséggel vezet pozitív önértékeléshez, sikeresebb alkalmazkodáshoz.

A bemutatott nevelési programok az önismeret, a bennünk és körülötünk ható erők megismerésén át a gyermek céljainak és terveinek megvalósításához vezető utat kívánják támogatni az egyéni básmód, tehetségfejlesztés, stresszkezelés, és döntéshozatal képességeinek fejlesztési lehetőségein keresztül. Az előadás érinti a téma elméleti hátterét, pedagógiai megfontolásait, a várható eredményeket, konkrét ajánlásokat tesz a foglalkozások felépítésére, tartalmára és módszerekre (pl. sokkönyvűség, feladatkartyák, „tudományos kisdolgozatok” készítése, heti tervezés és metakognitív önszabályozás).

A munka a köznevelésben elfogadott, alkalmazható programokat, módszereket tárja fel, melyek egy része már az óvodai nevelésbe beépülve stabil alapokat biztosít a pozitív iskolai attitűdökhöz. Hasznosítható ötletek vázolásával, elfogadott programok bemutatásával a gyermek bizalmát erősítő, támogató-együttműködő légkör kialakításához nyújt iránymutatást. Segítség lehet szülőknek az otthoni fejlesztéshez vagy iskolai program megválasztásához. Céltudatosan az óvodapedagógus és tanító hallgatóknak válogatott, leendő pályájuk tudatos pozitív formálására irányuló útmutató.

ÁRON SZIJÁRTÓ

Code-switching in learning English as a third language in primary school – A linguistic analysis

Code-switching has long been regarded as a detrimental effect of being able to speak more than one foreign language. It is a widely accepted fact that the simultaneous acquisition of two or more foreign languages will make students code-switch more often compared to those learning only one foreign language. Contrary to the common misconception that bi- or multilingualism through instruction would be any different in contrast to bi- or multilingualism acquired at home, bi- or multilinguals’ languages “act” similarly regardless of how they have acquired their languages. Code-switching can impede and aid foreign language learning at the same time. If code-switching is considered a phenomenon that should be avoided, the EFL teacher can make steps to help students get rid of their code-switches subconsciously. This study has attempted to find the relationship between successful English as a Third Language Teaching to Hungarian students and English-German code-switching through audio recordings of EFL lessons. In essence, this study is a linguistic analysis of a German L2 – English L3 code-switching phenomenon among 11-12-year-old Hungarian learners of English.

SZÜCS ATTILA

Pedagógushallgatók környezeti attitűdvizsgálata a Pannon Egyetemen

A fenntarthatóság pedagógiája a globális társadalmi-gazdasági megújulás hosszú távú programja. A Pannon Egyetem pedagógusképzésében résztvevők környezeti attitűdformálása kulcsfontosságú a jövő nemzedékeinek fenntarthatóságra nevelésében. A hallgatók környezeti attitűdvizsgálata közvetlenül támogatja a helyi szintű, környezetpedagógiával kapcsolatos

edukációs tartalmak megújítását, a szükséges tervezési-beavatkozási folyamatokat.

Bevezető kutatásom célja megismerni a hallgatói környezeti attitűdöket, majd hosszú távon feltérképezni, milyen mértékben járul hozzá a Humántudományi Kar oktatási tevékenysége a hallgatók környezettudatos magatartásához, valamint fenntarthatósággal kapcsolatos pedagógiai ismereteinek elsajátításához. A vizsgálat során a RevNEP skálát (Revised New Ecological Paradigm Scale) alkalmaztam, amely nemzetközi szinten a fiatal és felnőtt populáció körében a leggyakrabban használt eszköz a környezeti attitűd mérésére. A kapott eredmények alapján lehetőség nyílt a hallgatói edukációs feladatok hangsúlyainak meghatározására, konkrét tartalmak és feladatok meghatározására.

Az ebben a tanévben elkezdett hosszú távú kutatási program szorosan kapcsolódik a helyi, egyetemi szintű fenntarthatósági törekvésekhez, továbbá harmadik missziós tevékenységéhez.

TÁBORI FERENC

A Mi Hazánk 2022-es parlamentbe jutásának okairól

A 2022-es általános országgyűlési választások során ismét megjelent egy új erő, ami önállóan át tudta lépni a parlamenti küszöböt. A Mi Hazánk mozgalom a megalakulását követő első parlamenti választáson 5,88%-os eredményt ért el. Az előadás annak okait keresi, hogy a Jobbikból kiváló párt, milyen tényezők miatt volt képes elérni törvényhozásba jutást. A Mi Hazánk egyértelműen a nemzeti radikális pártcsaládba sorolható. A hazai és nemzetközi politikatudomány már meghatározta a nemzeti radikális pártok sikereinek okait, például többek között a különböző válságok is közrejátszanak. Az előadás végig veszi ezen tényezőket, hogy fenn álltak-e a Mi Hazánk esetében is. Áttekintésre kerül, hogy a nemzeti radikális pártcsaládba tartozó pártok korábbi szereplése a korábbi országgyűlési választásokon a parlamentbe jutásra predesztinált-e a Mi Hazánkat. Előbb-

biek mellett a pártok közötti versengés dinamikáját és a választói viselkedést is megvizsgálja, hogy ezeknek volt-e érdemi hatása.

MIHIRETU WAKWOYA TOLOSA

Multilingualism in an Ethiopian community: a fieldwork report

This study focuses on code-switching between Afaan Oromoo and English in a multilingual community located in the Oromia regional state of Ethiopia. The researcher collected 28 spontaneous speech recordings from bilingual speakers (18 females and 38 males) and analyzed participants' background profiles using questionnaires. The participants consist of 68% males and 32% females. The data indicates that among the participants, 64% prefer to use Afaan Oromoo when interacting with friends, 20% use both Afaan Oromoo and Amharic, and 16% engage in trilingual conversations involving Afaan Oromoo, Amharic, and English when interacting with friends, signifying the community's multilingual nature. The majority of the participants were young adults, particularly within the 20–29 age group. As for occupation, the participants are employed in a wide range, with 52% engaged in government employment, 30% students, and 14% representing a diverse array of professions ranging from auditors to trainers, merchants, journalists, and entrepreneurs, whereas 4% are unemployed. 73% of participants hold degrees, 20% possess diplomas, and 7% have school certificates. Regarding language acquisition, the data indicates that a substantial majority, approximately 96% of the respondents, reported commencing the acquisition of Afaan Oromoo at a young age, establishing it as their primary language. The examination of language exposure patterns also reveals that Afaan Oromoo is primarily acquired through mothers (93%), fathers (79%), and caregivers (75%). However, Amharic exposure is less common, accounting for mothers (2%), fathers (4%), and caregivers (2%). Attitudes towards code-switching are predominantly negative, a finding which can in future be compared

with the actual incidence of code-switching in the records. The overall findings should provide a comprehensive understanding of language practices and code-switching within this multilingual Ethiopian community.

TÓTH BENEDEK

Kulturális fenntarthatóság, ökonarratívák, antropocén

Az előadás a humán tudományokkal kapcsolatos talán legnagyobb globális kihívás témaköréhez kíván hozzászólni, amennyiben a kultúra alapvető mechanizmusainak és alapfogalmainak az ökológiai válság okozta megváltozására reagál. Az előadás a mondott változásokat elméleti szinten általánosságban az 'antropocén' fogalomkörébe tartozó újabb megközelítések (hibriditás-elméletek, „lapos ontológiák” stb.) segítségével ragadja meg, a konkrétabb elemzés szintjén pedig az ún. „ökonarratívák” fogalmát alkalmazva kísérli meg a változások okozta új narratív mintázatok megragadását.

Az előadás fő kérdése arra vonatkozik, hogy vajon miként értelmezhető a kultúra fenntarthatóságának problémája a jelenlegi mélyreható, alapvető változás körülményei között.

JÓZSEF PÉTER TÓTH

Valenzgeforderte und nicht-valenzgeforderte Satzglieder im deutsch-ungarischen Sprachvergleich

Der Schwerpunkt meines Beitrags liegt auf der hierarchischen Struktur der Sätze im deutsch-ungarischen Sprachvergleich. Dabei wird die kompositorische Struktur deutscher bzw. ungarischer Sätze miteinander verglichen.

Darüber hinaus werden Satzbau und -muster untersucht. Auf diese Weise können sowohl die minimale als auch die maximale Struktur der Sätze in beiden Sprachen wahrgenommen werden.

In der vergleichenden Analyse der deutschen und ungarischen Sätze sollten unter dem Einfluss der dependenziellen Verbgrammatik neuere Bezeichnungen für Satzelemente im Ungarischen eingeführt werden.

Aufgrund des Einflusses der traditionellen ungarischen Syntax sind im Deutschen dieselben Ergebnisse zu erwarten.

LÁSZLÓ V. SZABÓ

Nihilismen in Jean Améry's *Die Schiffbrüchigen*

Das Erscheinen des autobiographisch inspirierten Romans *Die Schiffbrüchigen* von Jean Améry (urspr. Hans Mayer) im Jahre 2007 war eine kleine Sensation. Sie hätte auch eine größere sein können, eingedenk der Tatsache, dass das Manuskript des Romans siebzig Jahre seiner Veröffentlichung harnte. Es geht um einen Jugendroman, entstanden 1934-35 aus der Feder eines Dreiundzwanzigjährigen, der in Wien aufwuchs, wo er wegen seiner jüdischen Herkunft – trotz seines distanzierten Verhaltens zu derselben – nach der Gleichschaltung Österreichs viel zu leiden hatte. Als Exilautor gehörte er zu den tapfersten Kämpfern gegen das Naziregime (was zu einer unglaublichen Reihe von Verhaftungen, Deportierungen, Folterungen führte), dessen Leben ein kompromissloser Widerstand des Geistes und der Tat war: Umso bedauerlicher ist es, dass man sich seiner nur allzu selten erinnert.

Die Schiffbrüchigen könnte deshalb ein Roman sein, der das Augenmerk auf das Schicksal eines besonderen Exilautors richtet, der im Roman seine Jugendzeit in Wien der dreißiger Jahre verewigte. Allerdings sieht man das Werk generell als das Produkt eines noch unreifen Autors: Es gehört zur kuriosen Geschichte des Manuskripts, dass es bereits von Thomas Mann gesichtet wurde, der die Begabung des Autors erkannte, ihm aber auch „gewisse Unreifen“ vorwarf. Mag sein, dass *Die Schiffbrü-*

chigen den ästhetischen Wert der späteren Romane oder Essays nicht erreicht, doch ebenso wahr ist es, dass er mehrere charakteristische Themen des späten Améry vorwegnimmt. Im Beitrag wird der Versuch gemacht, diese nicht zuletzt auch kulturgeschichtlich relevanten Themen den Terminus ‚Nihilismen‘ in Anlehnung an bestimmte Philosopheme Nietzsches zu subsumieren und damit dem Werk einen Stellenwert in der Geschichte des deutschsprachigen Romans anzuerkennen.

ANIKÓ ZSIGMOND

Großstadtidentität und -kultur in zeitgenössischer deutschsprachiger Popmusik

Städtische Räume spielen seit der Moderne bei der Entstehung von Kunst eine wesentliche Rolle. Man kann dabei an die expressionistische Lyrik denken, die in der Faszination für die Großstadt ihre Basis hatte. Ähnlich verhält es sich bei der Produktion von Popmusik, die sich ebenfalls vom Großstadterleben und von der urbanen Infrastruktur inspirieren lässt. Für Künstler und Produzenten zentrieren sich hier Aufnahmestudios, ebenso wie Vertriebsnetze. In Bars und Clubs treffen DJs und Bands auf Fans, die sich mit Musik unterhalten möchten. Außer der Infrastruktur haben auch die soziokulturellen Bedingungen der Großstädte auf die Musikszene einen wesentlichen Einfluss. Musikproduktion und -konsum sind eine wichtige Komponente der Großstadtkultur, die auch eine Großstadtidentität konstituiert. Orte, Personen, Handlungen inszenieren diese Identität, der die Werte und Normen einer multikulturellen Gesellschaft zugrunde liegen. Der Beitrag hat vor, die ästhetische Gestaltung von prägenden Themen und Motiven dieser Großstadtmusik in ausgewählten Musikvideos darzustellen und die wichtigsten Komponenten der zeitgenössischen Großstadtidentität zu erfassen.